

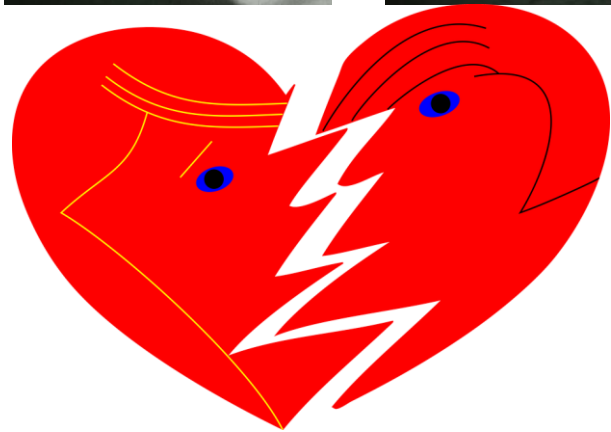
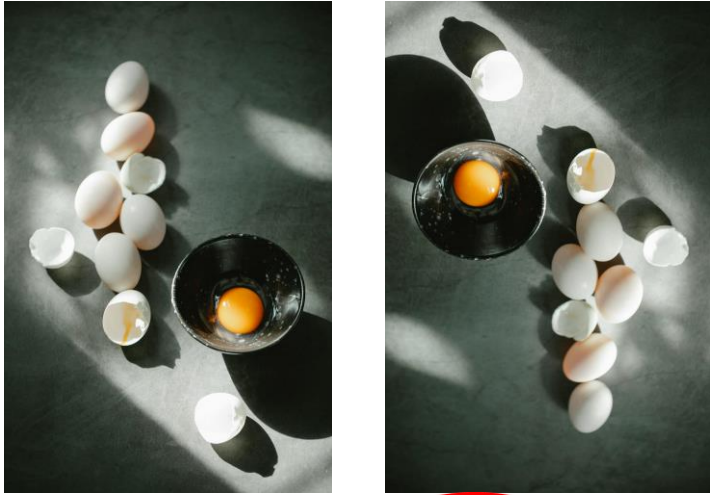
Workshop

Hoe schat ik het risico op
nieuw partnergeweld in?

Anne Groenen en Serafine Dierickx



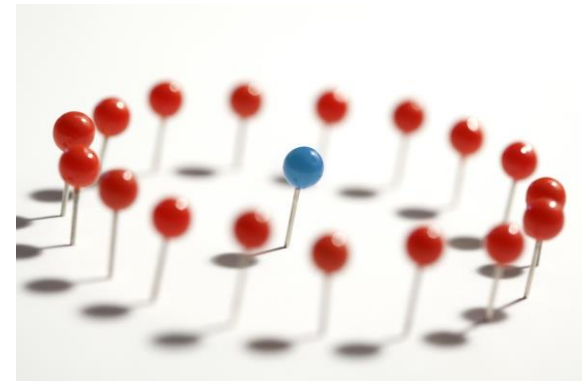
1. Identificeren

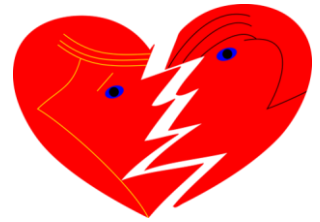


2. Inschatten



3. Informeren





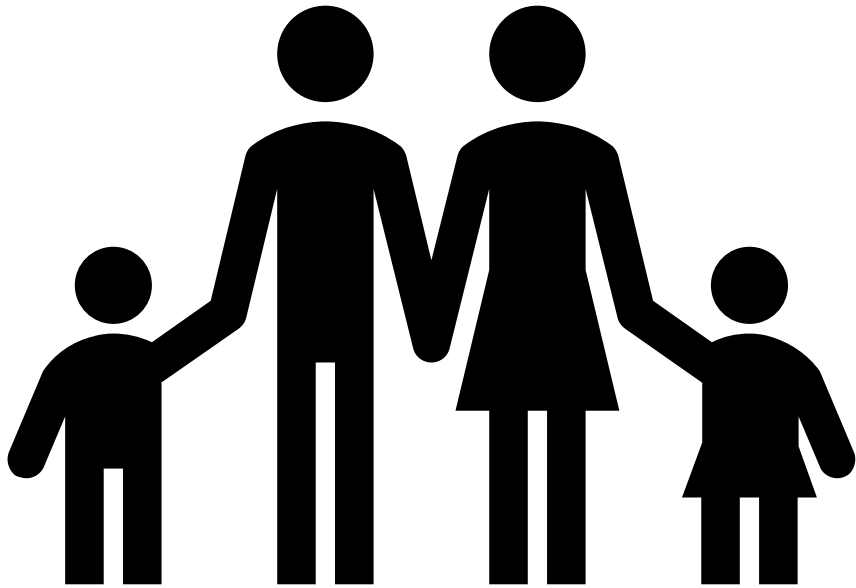
1. Identificeren

Hoe ben ik als professioneel al in contact gekomen met risico-inschatting?

Hoe zou je risico-inschatting omschrijven aan een nieuwe collega, aan een rechtstreeks betrokkene?



Jouw mening

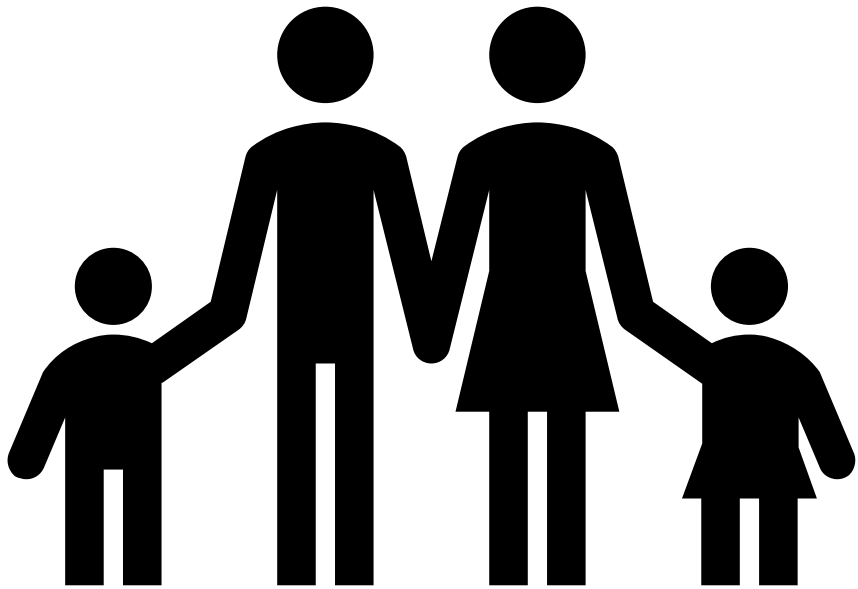


AKKOORD

“Het identificeren van
intieme terreur is niet
zo moeilijk.”

NIET AKKOORD

Jouw mening

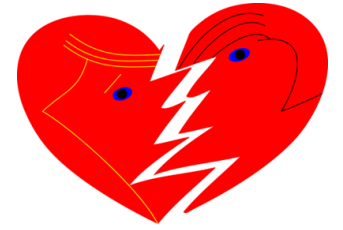


AKKOORD

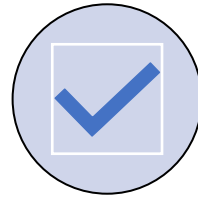
“Elke professional die werkt in casussen van partnergeweld kan voorspellen of begeleiding zinvol is.”

NIET AKKOORD

Wat is risico-inschatting?



Doelen



Preventie

Voorkomen van herhaling
en/of escalatie



Interventie

Richtlijnen voor
interventie, begeleiding,
behandeling



Risicofactoren



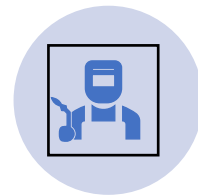
Beschermende factoren



≠ niveaus & tijdstippen



Ervaring



Maatwerk



Systematisch &
gestructureerd

Communicatie & beheer

Risicofactoren



Dynamische factoren

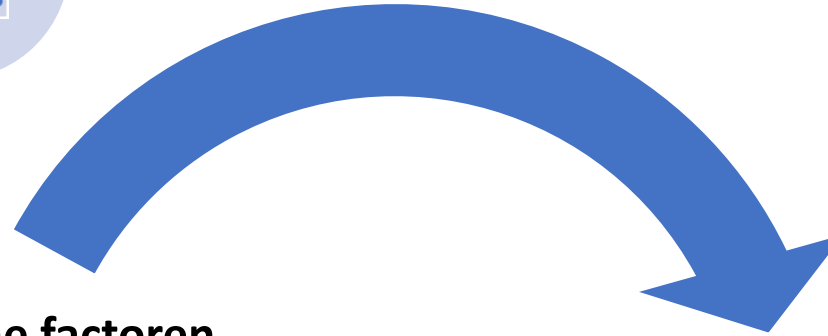
spontaan of als gevolg
van een interventie

stabiële dynamische
risicofactoren

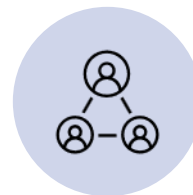
acute dynamische
risicofactoren

Statische factoren

onveranderbaar

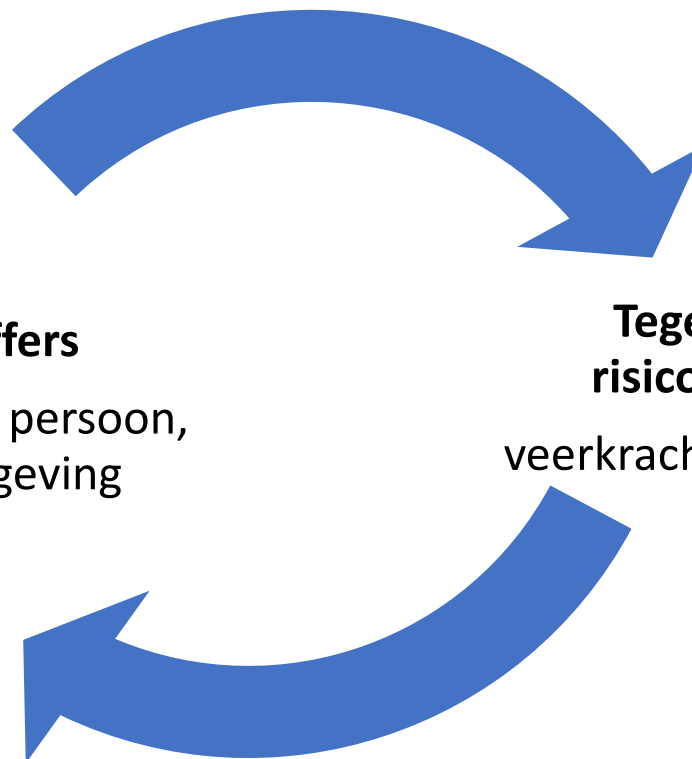


Beschermende factoren



Buffers
kenmerken persoon,
relatie, omgeving

**Tegenpolen
risicofactoren**
veerkrachtversterkend

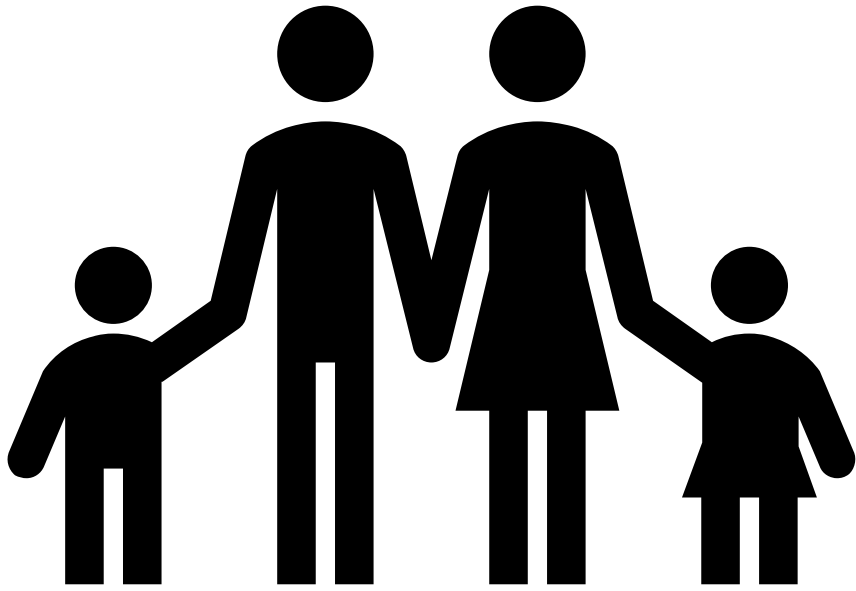




2. Inschatten

Hoe ga je in jouw werk aan de slag met risicofactoren en beschermende factoren?

Jouw mening

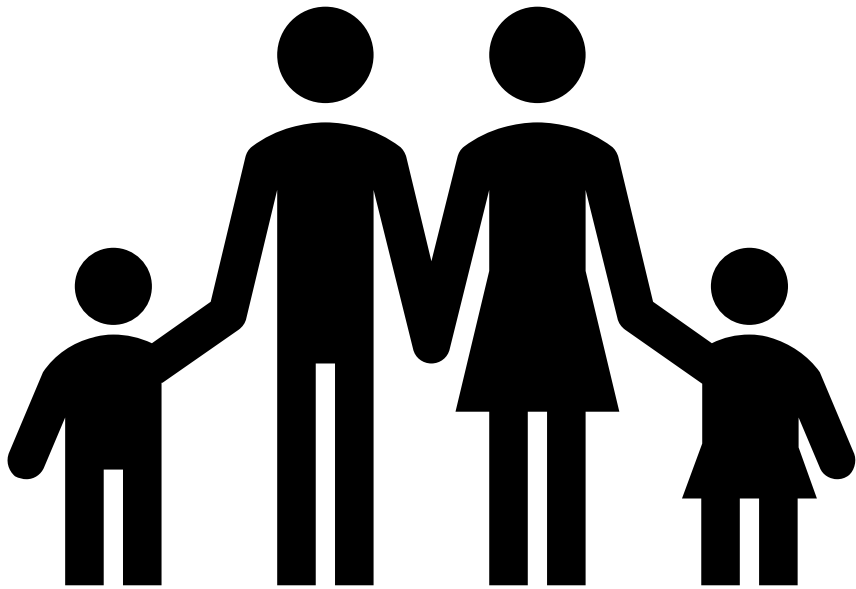


AKKOORD

“Als het twee militairen zijn, is het risico altijd hoog.”

NIET AKKOORD

Jouw mening

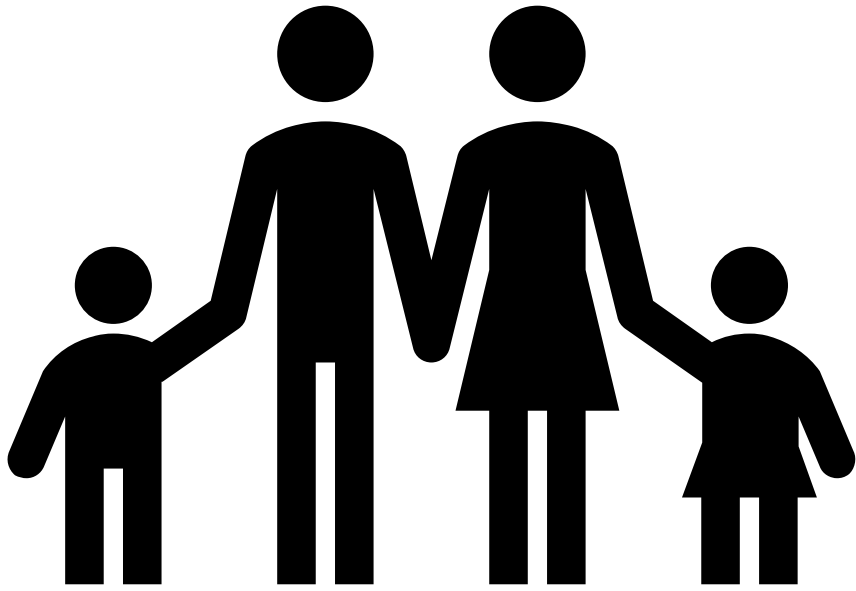


AKKOORD

“Als iemand dreigt met partnerdoding, is het risico altijd hoog.”

NIET AKKOORD

Jouw mening



AKKOORD

“Als er koppeltherapie wordt opgestart, is dat een belangrijke beschermende factor .”

NIET AKKOORD

Risico-inschatting

Ongestructureerd

Gestructureerd



Ongestructureerde (klinische) beoordeling

- ✓ Expertise, ervaring en intuïtie
- ✓ Geen vaste risicofactoren
- ✓ Geen regels

Gestructureerde professionele beoordeling

- ✓ Theoretisch relevant
- ✓ Praktisch belang
- ✓ Beoordelaar bepaalt zelf belang risicofactoren

Actuariële beoordeling

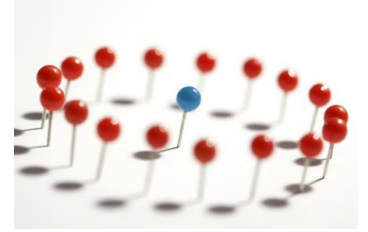
- ✓ Gestructureerd en objectief
- ✓ Empirische risicofactoren
- ✓ Totalscore

Hoe schat ik het risico op nieuw partnergeweld in?

- Kenmerken van de betrokkenen
- Feiten & beleving
- Interacties
- Risicofactoren en beschermende factoren
- Andere relevante informatie



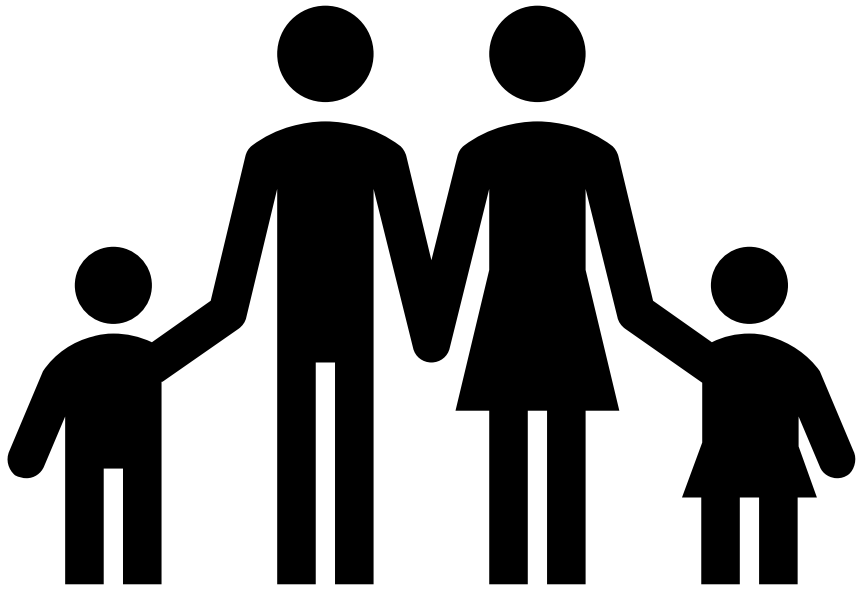
3. Informeren



Wat communiceer je aan wie en op welke manier en via welk kanaal?

Hoe verloopt risicocommunicatie en -beheer?

Jouw mening

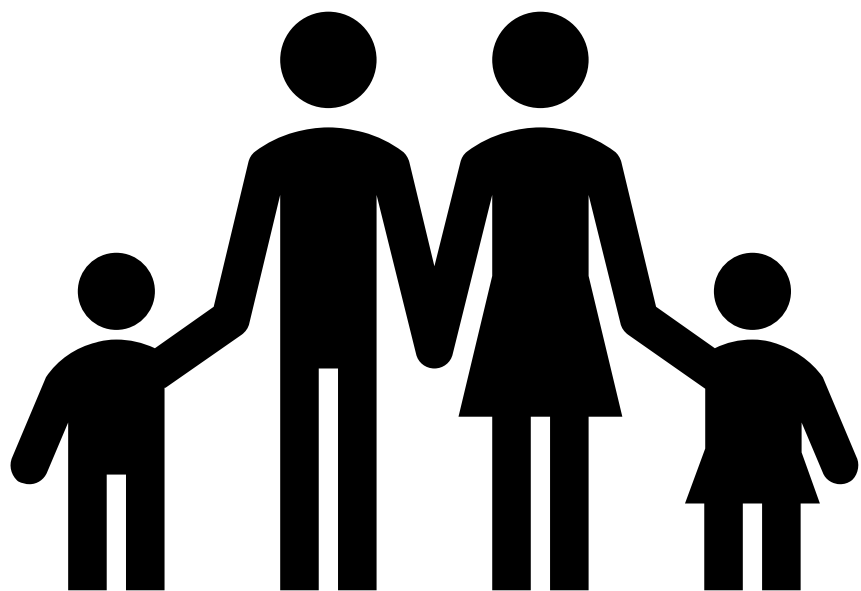


AKKOORD

“Risico-inschatting kan enkel door klinisch geschoolde professionals met de nodige ervaring worden uitgevoerd.”

NIET AKKOORD

Jouw mening



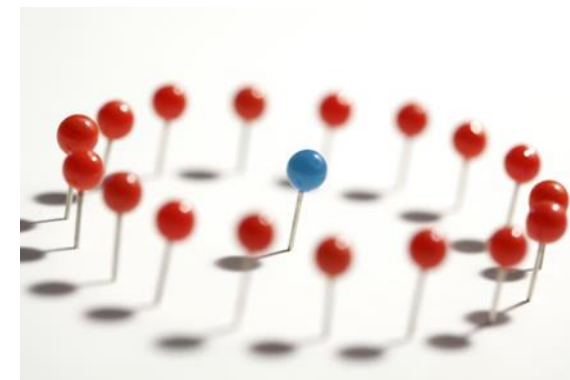
AKKOORD

“Er is nood aan één instrument over sectoren heen voor risico-inschatting, -communicatie en –beheer.”

NIET AKKOORD

Hoe formuleer ik een (voorlopig) eindoordeel?

- **Gestructureerd professioneel oordeel**
- **Inschatting = geen voorspelling**
- **Tools voor risicobeheer en –communicatie (cfr. Andere workshops)**
- **Risicofactoren en beschermende factoren (JA/NEE/?, kleuren)**
- **Andere relevante factoren**
- **Betrek de betrokkenen actief**
- **Implementeer meerzijdige perspectieven**
- **Motivering van een voorlopig eindoordeel (Woorden, cijfers, kleuren, etc.)**



Welke info en tools zijn beschikbaar?
betrouwbaar, valide, volledig

Wie maakt de beoordeling en hoe?
Met welk mandaat?
! teamwork

Gebeurtenissen
Context
Perspectieven

Kenmerken
betrokkenen
Interacties

(Her)inschatting/
risicotaxatie

Plan voor interventie,
communicatie &
beheer

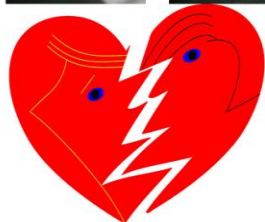
Wat zegt mijn intuïtie
& ervaring?
Welke advies &
opleiding kan helpen?

Veiligheidsplan
Gespecialiseerde begeleiding &
therapie
Need Risk Responsivity Model
Good Lives Model
Gerechtsdeskundigenonderzoek
Wetenschappelijk onderzoek
Training op het terrein

(Groenen, 2024)

Tips

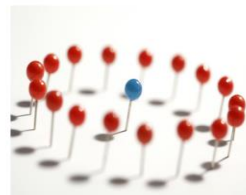
1. identificeren



2. inschatten



3. informeren



! Maatwerk & teamwerk

Vele gezichten van partnergeweld

Vele visies naar risico-inschatting

Veiligheid = 1^{ste} prioriteit

Wat hebben betrokkenen nodig?

Ketengericht & interdisciplinair

Begeleiding, bemiddeling, relatiegesprekken bij situationeel partnergeweld, (vb. RelatieWijs, Movisie, 2024)

Handleiding voor intieme terreur (vgn.nl)

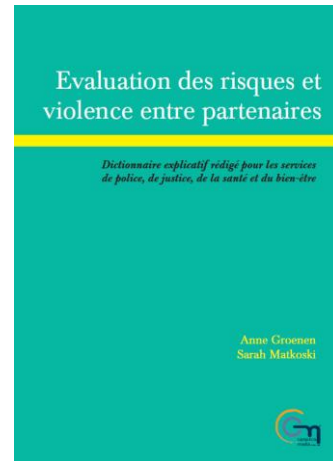
Aanpak EGG (vb. Veilig Huis)

Aanklampend & holistisch

Communicatie = sleutel

Meer info: [Expertisecentrum Resilient People | UCLL Research & Expertise](#)

- Groenen, A., & Claes, M. (2023). Kind van de rekening bij partnergeweld. Een (on)verzoenbaar conflict, *Tijdschrift Conflicthantering* 18(2).
- Jaspaert, E., & Groenen, A. (2023). Annotatie bij het arrest van het EHRM van 7 april 2022, Landi t.Italië (EHRM, 10929/19) - Verzuim van positieve verplichting van de staat inzake huiselijk geweld. *Tijdschrift voor Jeugd- en Kinderrechten*.
- Verdonck, E., Groenen, A., Goffin, K., Vanoeteren, V., De Coninck, S., Dierickx, S., & Roelandts, A. (2022). *Onderzoek naar intersectorale, multidisciplinaire en rechtstreeks toegankelijke IFG-centra in Vlaanderen. In opdracht van Vlaams minister van Justitie en Handhaving*. UCLL, onuitgeg. rapport.
- Groenen, A, LeCompte, T. & Franck, P. (2021). Intieme terreur in relaties, *Sociaal.net, online vaktijdschrift*, 9 november 2021.
- Groenen, A. & Reggers, S. (2021). Partnergeweld. Een veelkoppige ontwrichting in afhankelijkheidsrelaties, *Tijdschrift voor Klinische Psychologie*, 51(4), 304-312.
- LeCompte, T., & Groenen, A. (2020). *Als liefde overleven wordt. De vele gezichten van partnergeweld*. Pelckmans Pro.
- Groenen, A. & LeCompte, T. (2020). Huiselijk geweld, de stille epidemie, *Sozio. Vakblad voor sociale professionals en het sociale domein*, 21 december 2020.
- Groenen, A., Verdonck, E., Sterckx, Y., & Van Vossele, A. (2020). *Risicotaxatie-instrument partnergeweld. Gebruikershandleiding*. Risicotaxatie.
- Janssen, J., Lünnevan, K., D'Haese, W., & Groenen, A. (reds.) (2019). *Intrafamiliaal geweld*. Cahier Politiestudies nr. 51. Gompel&Svacina. ISBN: 9789463711227.
- Roevens, E., Aertsen, I., Groenen, A., Jaspaert, E., & Offermans, A-M. (2017). *De behandeling van plegers van partnergeweld in België: een overzichtsstudie in opdracht van de federale overheid*. Leuvens Instituut voor Criminologie.



AANBEVELINGEN OM RISICO'S OP PARTNERGEWELD IN TE SCHATTEN

1. Kies altijd een lijst van wetenschappelijk onderbouwde risicofactoren die werden onderzocht bij de groep mensen waarvoor jij een inschatting wilt maken. Want voor partnergeweld heb je andere risicofactoren dan voor kindermishandeling.
2. Schat voor elke risicofactor in: is daar sprake van in de (ex-) partnerrelatie? Dat kan op verschillende manieren, maar vaak wordt gewerkt met **aanwezig/afwezig** of met **laag-gemiddeld-hoog aanwezig**.

HOE GA IK MET PARTNERGEWELD AAN DE SLAG? DE RISICOCYCLUS



RISICO-INSCHATTING Risico op nieuw of herhaald partnergeweld inschatten op basis van lijst van kenmerken/risicofactoren.

RISICOCOMMUNICATIE Duidelijk en adequaat communiceren van de risico-inschatting door politie, justitie en hulpverlening. Zo kunnen de juiste beslissingen genomen worden om partnergeweld te voorkomen.

RISICOBEHEER Intervenieren om herhaald partnergeweld te voorkomen en de gevolgen te verminderen. Meestal aan de hand van een plan van aanpak.

RISICO-INSCHATTING BIJ PARTNERGEWELD IN VLAANDEREN

Politie: Volgt richtlijn COL 15/2020 en is alert op alarmsignalen. Bij een alarmsignaal volgt overleg met politie. Evaluatie: is het een acute onveilige situatie?

Justitie, parket of openbaar ministerie: Baseren inschatting op informatie van politie. De aanpak verschilt per dossier.

Justitiehuizen: Komen aan bod als er al een inschatting is gemaakt. Samen volgt bijkomende risico-taxatie door een psycholoog.

CAW (Centraal Algemeen Welzijnswerk): Het CAW werkt aan het stoppen en voorkomen van geweld, het herstellen van de gevolgen en het (her)instellieren van veiligheid waardoor risico-inschatting inherent deel uitmaakt van dossierbesprekingen. Daarbij gaat extra aandacht naar interventie en supervisie.

Veilig Huis-centra: Maakt inschatting om te bepalen of het proportioneel is om intersectoral informatie uit te wisselen en het (her)instellieren van veiligheid waardoor risico-inschatting inherent deel uitmaakt van dossierbesprekingen. Daarbij gaat extra aandacht naar interventie en supervisie.

Verantwoordelijk uitgever: Expertisecentrum Reilient People

WEGWIJZER RISICO-INSCHATTING BIJ PARTNERGEWELD

Risico-inschatting
Hoe kun je na vaststelling van partnergeweld inschatten hoe groot de kans is dat er opnieuw partnergeweld zal plaatsvinden? Het is belangrijk om de risico's op herhaald partnergeweld op een wetenschappelijk onderbouwde manier in te schatten. Het name omdat de gevolgen van de inschatting groot kunnen zijn. Deze wegwijzer helpt daarbij.

Wat zijn risicofactoren?

- De kenmerken die het risico kunnen verhogen.
- **Gedrag uit het verleden**
Ook wel de 'statische risicofactoren' genoemd. Bijvoorbeeld:
 - Eerdere partnergeweld
 - Eerdere veroordelingen
 - **Huidig gedrag**
Ook wel 'acute veranderbare risicofactoren' genoemd.
 - Middelenmisbruik
 - Acute stressvolle situaties (zoals verlies van werk)
 - **Eigenschappen van de persoon**
Ook wel 'stabiele veranderbare risicofactoren' genoemd.
 - Afzijdigheid
 - Drempels in professionele/sociale ondersteuning

Inschatting op verschillende niveaus

- **Geobserveerde geweld**
Bijvoorbeeld is er sprake van ernstig fysiek geweld?
- **Betrokkenheid**
Bijvoorbeeld: zijn er zorgen over psychologisch functioneren?
- **Relatie**
Bijvoorbeeld: is er sprake van controle en isolatie?
- **Omgeving**
Bijvoorbeeld: zijn er kinderen aanwezig?

DE ROL VAN DE POLITIE

Bij iedere tussenkomst telt de politie alarmsignalen die wijzen op acute onveiligheid. Bij aanwezigheid van één of meer signalen krijgt veiligheid en bescherming prioriteit. De politie schakelt dan altijd het parket in. De alarmsignalen die de politie hanvert vind je in de COL 15/2020.

DE ROL VAN VEILIG HUIS

Bij iedere aanmelding maakt Veilig Huis een inschatting op basis van een lijst risicofactoren. Deze inschatting speelt een rol doorheen het gehele traject binnen Veilig Huis.

Alarmsignalen

De Veilige Huisen werken met een gestructureerde professionele beoordeling aan de hand van wetenschappelijk onderbouwde risicofactoren. De gebruikte combinatie van factoren is als geheel echter nog niet wetenschappelijk onderzocht.

- **Geweld naar de keel**
(Poging tot) wurging, verstikking of drinking.
- **Ernstig of extreem geweld/verwondingen**
Ernstige letsels of arbeidsongeschiktheid, of toegang tot bezit van een vuurwapen.
- **Angst voor veiligheid**
Familied vrees voor eigen veiligheid, of die van de kinderen of anderen die deel uitmaken van het gezin.
- **Beslissingen**
Doodsbedreigingen, zelfmoordgedachten of -pogingen.
- **Escalatie van geweld**
Geweld neemt toe in frequentie, hevigheid of ernst, of er is sprake van nieuwe geweldsvormen.

BESCHERMENDE FACTOREN

Ook de beschermende factoren voor beide (ex-)partners vaststellen, is belangrijk om een goede risico-inschatting te maken. Beschermende factoren zijn kenmerken in het leven van de (ex-)partners die het risico op toekomstig partnergeweld verlagen of de weerkracht vergroten. Die kenmerken zijn buffers tegen herhaald geweld.

DE ROL VAN DE POLITIE

Bij iedere tussenkomst telt de politie alarmsignalen die wijzen op acute onveiligheid. Bij aanwezigheid van één of meer signalen krijgt veiligheid en bescherming prioriteit. De politie schakelt dan altijd het parket in. De alarmsignalen die de politie hanvert vind je in de COL 15/2020.

DE ROL VAN VEILIG HUIS

Bij iedere aanmelding maakt Veilig Huis een inschatting op basis van een lijst risicofactoren. Deze inschatting speelt een rol doorheen het gehele traject binnen Veilig Huis.

Alarmsignalen

De Veilige Huisen werken met een gestructureerde professionele beoordeling aan de hand van wetenschappelijk onderbouwde risicofactoren. De gebruikte combinatie van factoren is als geheel echter nog niet wetenschappelijk onderzocht.

- **Minderjarige kinderen**
Kinderen zijn aanwezig bij getuige van de feiten, of er is bezorgdheid over gezondheid of welzijn van de kinderen.
- **Controle en isolatie**
Plegers willen controle over slachtoffer.
- **Afzijdigheid**
Betrokkenen zijn afhankelijk van elkaar en niet in staat om afstand te nemen.
- **Bezorgdheid over psychologisch functioneren**
Er is bezorgdheid over het psychologisch functioneren van een van de betrokkenen.
- **(Vermoeden van) middelenmisbruik**
Er is een vermoeden van problematisch middelengebruik van een van de betrokkenen.
- **Geen professionele sociale hulp zoeken of aanvaarden**
Betrokkenen ondernemen geen stappen of aanvaarden geen hulp om het geweld te stoppen.
- **Een verleden van geweld**
Er is sprake van eerder geweld in de huidige relatie of familiecontext, of in een eerdere relatie of familiecontext.

BESCHERMENDE FACTOREN

Ook de beschermende factoren voor beide (ex-)partners vaststellen, is belangrijk om een goede risico-inschatting te maken. Beschermende factoren zijn kenmerken in het leven van de (ex-)partners die het risico op toekomstig partnergeweld verlagen of de weerkracht vergroten. Die kenmerken zijn buffers tegen herhaald geweld.

VOOR WIE RISICO INSCHATTEN?

We maken een risico-inschatting op het niveau van **het gezin**. Dus niet op basis van een feit, maar op basis van de context en het patroon van geweld.

Een inschatting voor beide (ex-)partners is belangrijk zodat we verschillende risicofactoren en beschermende factoren kunnen onderscheiden. Op die manier pakken we partnergeweld meer holistisch en methodisch aan. Gevolg: een snellere interventie om het geweld om te buigen en aan herstel te werken voor alle betrokkenen.

IS BUIKGEVOEL GESCHIKT OM EEN RISICO MEE IN TE SCHATTEN?

Onderzoek toont aan dat een 'gestructureerde professionele beoordeling' het beste werkt om partnergeweld in te schatten. Enkel vertrouwend op ons buikgevoel en eerdere ervaringen is het risico op fouten te groot en worden mogelijk belangrijke factoren over het hoofd gezien.

Een gestructureerde professionele beoordeling houdt in: een risico-inschatting met behulp van een risicotaxatie-instrument dat wetenschappelijk getoetst is en waarvan bekend is dat de inschattingen betrouwbaar en accuraat zijn.

- De beoordeelaar gebruikt een risicotaxatie-instrument:
- bestaande uit een vaste lijst van wetenschappelijk onderbouwde risicofactoren
- met input van de beoordeelaar bij de weging van deze factoren tot een eindoordeel
- met ruimte voor extra factoren eigen aan de specifieke casus, mis goede ondersteuning

Het nauwkeurig volgen van (de handleiding van) een risicotaxatie-instrument is essentieel om het risico accuraat in te schatten.

De beschermende factoren verschillen van persoon tot persoon en van context tot context. Voorbeelden van beschermende factoren zijn:

- Een sterk sociaal netwerk
- Aanwezigheid van dagelijkse structuur (werk, onderwijs, hobby's)